

राष्ट्रीय शिक्षा नीति 2020 के आधार पर निर्मित

पाठ्यक्रम

आचार्य तृतीय सत्रार्द्ध
सिद्धान्तज्योतिषम्

केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

[संसद के अधिनियम द्वारा स्थापित]

जनकपुरी नई दिल्ली

सिद्धान्तज्योतिषम्

पत्र संख्या - DSCC - 24

पाठ्यक्रम विवरणम्

अर्कसोमयाजि-धूलिपालविरचितम् ज्योतिर्विज्ञानम्

भाग - 1	क्रेडिट - 1	यूनिट - 1	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

* प्राचीनसिद्धान्तस्कन्धे ग्रहणाधिकारः

भाग - 2	क्रेडिट - 1	यूनिट - 2	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

* प्राचीनसिद्धान्तस्कन्धे यन्त्राधिकारः

भाग - 3	क्रेडिट - 1	यूनिट - 3	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

* ब्रह्माण्डस्वरूपवर्णनस्कन्धे आदितः विश्वपरिणामवादपर्यन्तम्

भाग - 4	क्रेडिट - 1	यूनिट - 4	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

* ब्रह्माण्डस्वरूपवर्णनस्कन्धे नवीनविश्वस्वरूपात्
पञ्चाङ्गपद्धतिपर्यन्तं नूतनपरिभाषाविशेषाश्च

पाठ्य/सन्दर्भग्रन्थाः - अर्कसोमयाजि-धूलिपालविरचितम् ज्योतिर्विज्ञानम्

सहायकग्रन्थाः -

रमानाथसहायविरचितम् अर्वाचीनं ज्योतिर्विज्ञानम्

सिद्धान्तज्योतिषम्
पत्र संख्या - DSCC - 25
पाठ्यक्रम विवरणम्
भारतीयज्योतिषशास्त्रस्य इतिहासः

भाग - 1	क्रेडिट - 1	यूनिट - 1	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

ज्योतिषशास्त्रस्य उत्पत्तिविकासौ, प्राग्वैदिककाले ज्योतिषस्य स्वरूपम्
वैदिककाले वेदाङ्गकाले च ज्योतिषस्य स्वरूपम्,
प्राचीनसिद्धान्तपञ्चकम्, नवीनसिद्धान्तपञ्चकम् इत्यादिविषयाः

भाग - 2	क्रेडिट - 1	यूनिट - 2	होरा - 16-20
---------	-------------	-----------	--------------

प्रमुखाः ज्योतिषाचार्याः तेषां ग्रन्थाश्च

भाग - 3-4	क्रेडिट - 2	यूनिट - 3-4	होरा - 16-32
-----------	-------------	-------------	--------------

निबन्धविषयाः- ज्योतिषशास्त्रम्, नवविधकालमानानि, विध्यादिसृष्ट्यादिव्यवस्था, अहर्गणः,
ग्रहस्पष्टीकरणम्, उदयान्तरसंस्कारः, ज्यापिण्डसाधनम्, विजयादिसंवत्सरानयनम्, दिग्ज्ञानम्,
अक्षक्षेत्राणि, अयनांशविचारः, लग्नानयनम्, भूभासाधनम्, वलनसाधनम्, चन्द्रग्रहणम्,
लम्बनविचारः, नतिविचारः, सूर्यग्रहणम्, दृक्कर्मविचारः, भ्रमहयुतिविचारः, ग्रहयुद्धविचारः,
उदयास्तविचारः, शृङ्गोन्नतिविचारः, पातविचारः, भूभ्रमणविचारः, सृष्टिविचारः,
अधिमासविचारः, क्षयमासविचारश्च

पाठ्य/सन्दर्भग्रन्थाः - १. भारतीयज्योतिषशास्त्रस्य इतिहासः (लोकमणिदाहलः)

सहायकग्रन्थाः-

१. भारतीय ज्योतिष (शिवनाथ झारखण्डी)
२. भारतीय ज्योतिष (नेमिचन्द्र शास्त्री)
३. गणकतरङ्गिणी (सुधाकरद्विवेदी)

सिद्धान्तज्योतिषम्
पत्र संख्या - DSCC - 26
पाठ्यक्रम विवरणम्
आर्यभटीयम्

भाग - 1-2	क्रेडिट - 2	यूनिट - 1-2	होरा - 16-32
-----------	-------------	-------------	--------------

1. दशगीतिकापादः

भाग - 3-4	क्रेडिट - 2	यूनिट - 1-2	होरा - 16-32
-----------	-------------	-------------	--------------

पाठ्य/सन्दर्भग्रन्थाः - आर्यभटीयम्

सिद्धान्तज्योतिषम्
पत्र संख्या - DSCC - 27
पाठ्यक्रम विवरणम्
केतकीग्रहगणितम्

भाग - 1-2	क्रेडिट - 2	यूनिट - 1-2	होरा - 16-32
-----------	-------------	-------------	--------------

केतकीग्रहगणिते मध्यमाधिकारः स्पष्टाधिकारश्च

भाग - 3-4	क्रेडिट - 2	यूनिट - 1-2	होरा - 16-32
-----------	-------------	-------------	--------------

केतकीग्रहगणिते पञ्चताराधिकारः

पाठ्य/सन्दर्भग्रन्थाः - केतकीग्रहगणितम्

सहायकग्रन्थः- ग्रहलाघवकरणम्